

ab eodem autore, à quo vniuersum factum est. Quia ex effectibus vniuersi visibilibus ostendere non possimus, intelligentias aut factas esse, aut habere aliquam connexionem cum cæteris rebus vniuersi, ratione cuius concludatur ab eodem autore factas esse, à quo vniuersum, seu corpora cælestia. Acedit quod habent causam nonnulli ex Philosophis senserunt intelligentias esse per se entia necessaria, & à nullo fuisse productas, quàm suam multam, & Aristotelis, & Commentatori attribuunt, vt Greg. in 2. d. 1. q. 1. ar. 1. qui tamen non aliter de intelligentiis, quàm de cælis senserunt, vt dicemus.

Gregorius.

XXX.

Ad hanc difficultatem dicendum est, aliud esse quærere absolute, & simpliciter an intelligentia sit extra se se necessaria, & independentia ab alio in suo esse, & quid absolute possit circa hoc demonstrari ratione naturali, aliud vero esse inquirere, quid ex effectibus, quos in vniuerso experimur, possit circa hoc immediate colligi, & hæc quæstio posterior un est, quæ ad efficaciam præsentis rōnis spectat. Vbi primum inquirendum est an ex effectibus naturalibus, possimus cognoscere esse aliquas substantias separatas, vel superiores rebus omnibus sensibilibus præter vnam primam, quam necessariam esse ostendimus ad huius mundi visibilibus productionem, & gubernationem, & deinde vnde sint, seu quam originem habeant. Et non nisi nulli sunt effectus in natura ex quibus tales substantiæ cognoscantur, non poterit ex effectibus immediate elici an sint productæ, vel improductæ. Demus, si esse aliquas substantias huiusmodi, quæ nullam in corporibus operationem habeant, quàm nos experiamur, quo modo ergo poterimus nos ex effectibus immediate elicere an tales substantiæ sint ab vna prima substantia, nec ne & an sint æquales illi, vel inferiores? Adde quod simpliciter, quia ex proprietatibus Dei, quas ex effectibus eius elicimus, possimus nos postea rōcinarari an tales proprietates sint ita proprie vniuersi substantiæ, vt sint in eo cabiles aliis, & hoc modo mediate quidem ex effectibus, proxime autem à priori de monstrari fortasse poterit, si sunt alia intelligentiæ præter primam, illas esse effectiue à prima illa; solum esse à se: de quo dicemus in sequenti secto.

XXXI.

Igitur generalis quæstio, An tales substantiæ sint, postea ex professo tractanda est in propria disputatōne, quæ de illis instituemus: nunc breuiter dico. Ex solis effectibus quos nos experimur non satis euidenter ostendi illas esse, quod si hoc aliquo medio Metaphysico probandum est, potius erit ex cetera earum, quàm ex effectibus: atque ita eo modo demonstratur eas esse, simul demonstratur habere esse receptum à primo ente. Rursus a sero ex effectibus seu motu physico fieri aliquam coniecturam, quod huiusmodi substantiæ sint in rerum natura, eodem quod moueant cælestes orbem illa tamen solum esse probabile rōnem non demonstrationem, vt infra ostendā. Tandem dico, eo modo, quo possunt hæc substantiæ ex effectibus inuestigari, non cognosci vt ex se existentes, sed vt habentes originem effectiue ab eadem prima causa, quæ vniuersum produxit. Et hoc modo est probabile Aristotelem, & alios Philosophos cognouisse Aristotelem, & alios Philosophos cognouisse Aristotelem, effectiue ab eis effectiue à Deo. Ita enim sensit Aristoteles, indicat D. Tho. in 2. d. 1. q. 1. & lib. 8. Physic. & 12. Metaph. & Scot. in 1. d. 2. & quodlib. 7. circa finem, probantque ex professo Soncinas, 12. Metaph. q. 16. Iauell. q. 28.

D. Thom. Sotus. Soncinas. Iauellus. Caicianaus.

Caic. de ente, & essent. c. 5. q. 10. vbi magis dicit et probat hanc fuisse suam Commentatoris. Idem aut existimat potius Commentator in hoc errasse, & diuersum ab Aristotele sensisse, quod non multum refert, ex discutitur, & rōne quam statim subiiciemus, fortasse constabit quid horum verius sit. A uic. et 9. sup. Metaph. c. 4. ex ipse ponit omnia tam corporalia, quàm immaterialia manasse à primo ente, non tamen immediate, sed primam intelligentiam fluxisse immediate à Deo, & à prima intelligentia manasse secundam, & sic vsque ad vltimam, à qua vniuersum immediate factum est, quam doctrinam constat esse Platoniam, & ferè eadem hinc nomine Arist. in lib. 3. de interpretatione parte diuina Sap. c. 2. Ille tamen modus emanationis sicut omnino falsus est vt ex dictis superius de creatione facile constat, ita et nullum heri inditum in omnibus effectibus, aut motibus, quos in cælis, vel elementis, aut in nobis ipsis experimur, & idcirco omittenda nunc est illa doctrina, de qua iam supra dictum sæpe est, & aliquid in seq. dicemus.

Aristot.

XXXII

Aristot.

XXXII

Probatur ergo affectio posita, quia in vniuerso nullus est effectus, aut motus, ex quo colligere possimus intelligentias esse, præter motus cælorum: sed hic effectus eadem cetera dicitur, aut coniectura, vel probabilitate, quæ indicat intelligentias esse, indicat eas vt subordinatas, atque ad eodem vt effectus ab eodem vniuersi autore, ergo. Maior constat, tum ex Arist. 8. Physic. & 12. Metaph. vbi ex motu cæli ascendit ad intelligentiæ contemplationem, neque alibi vtquam adinuenit, hasiam viam ostendi esse in mundo hoc genus entium, & eum ferè imitari vniuersi posteriores Philosophi, tum etiā quia discurrendo per oēs effectus vniuersi nullus est ad quem necessarium sit hoc genus entium. Nam ad productionem totius vniuersi, tam quoad simplicia corpora, quàm quoad species minorum perfectas sufficit virtus primi autoris, ad alterationes vero, generationes, & corruptiones, & elementorum mutationes sufficit virtus eorum secundarum proximarum, & vniuersum, seu cælestium cum generali concursu primæ causæ. Ergo si in re aliqua possunt hic effectus pendere ab intelligentiis, solum est in quantum pendent à motu cæli, & eo mediate à motore cæli.

C

XXXII

D. Thom. Sotus. Soncinas. Iauellus. Caicianaus.